

I. BEZ INFLACIJE, ALI I BEZ RASTA

Nakon desetomjesečnog smanjivanja po stopi od 0.4% mjesečno, trend industrijske proizvodnje prešao je tijekom studenog i prosinca u stagnaciju na razini koja je za 4.0% niža od postinflacijskog maksimuma ostvarenog krajem 1994. i za 1.8% niža od prosjeka iz 1995. godine. Time je intenzitet pada industrijske proizvodnje u 1995. ipak ostao manji od njenog rasta ostvarenog tijekom 1994. godine, tako da je zahvaljujući pozitivnom prijenosu razine proizvodnje iz 1994. u 1995. godinu od 2.5% prosječna mjesečna razina proizvodnje u 1995. godini za 0.3% viša nego godinu dana ranije - prvi takav slučaj još od 1987. godine.

Uz visoke granske i sezonski atipične oscilacije, takvo i unutargodišnje i međugodišnje kretanje ukupne industrijske proizvodnje u Hrvatskoj prvenstveno je determinirano odnosima u sektoru proizvodnje reprodukcijских materijala u kojem se ostvaruje oko 47% proizvodnje te oko 54% izvoza hrvatske industrije. To je sektor gdje se postinflacijska tendencija rasta proizvodnje generirana i domaćom potražnjom i izvozom najduže zadržala, trajući u kontinuitetu od veljače 1994. do travnja 1995. godine po stopi od 0.4% mjesečno (ukupno je porasla u tom razdoblju za 5.9%), da bi zatim naglo padala u razdoblju svibanj-listopad po stopi od 1.3% mjesečno (ukupno za 7.5%), stabilizirajući se tek krajem godine na razini za 4.1% nižoj od godišnjeg prosjeka i za 6.3% nižoj od razine s kraja 1994. godine.

Ključnu ulogu u profiliranju takvih tendencija imala su kretanja na području proizvodnje nafte i zemnog plina, naftnih derivata, te proizvodnje i prerade kemijskih proizvoda, čiji je maksimum proizvodnje ostvaren u vremenu između operacija Bljesak i Oluja, nakon čega se pad njihove proizvodnje podudara s tendencijom smanjivanja proizvodnje robe za široku potrošnju te s padom desezonirane razine potražnje za finalnim proizvodima na domaćem tržištu zbog nepovoljnih kretanja u

turizmu. Ipak, uslijed visokog prijenosa razina tih proizvodnji iz 1994. u 1995. godinu, nastavka tendencije rasta proizvodnje u naftnoj industriji tijekom cijelog prvog polugodišta 1995. godine, te zbog relativnog kontinuiteta izvoznih isporuka, kojima su ublažavane oscilacije kretanja na domaćem tržištu, ove su grane uspjele ostvariti i međugodišnji rast proizvodnje u rasponu između 0.9% (prerada kemijskih proizvoda) i čak 26.9% (proizvodnja naftnih derivata), kojim je na sektorskoj razini kompenziran međugodišnji pad proizvodnje u crnoj metalurgiji (-36.0%), proizvodnji piljene građe i ploča (-5.1%) te u proizvodnji tekstilnih prediva i tkanina (-10.3%), tako da je uz tekuću tendenciju rasta, ali međugodišnju stagnaciju proizvodnje građevnog materijala, cjelina proizvodnje reprodukcijских materijala ipak pozitivno determinirala i međugodišnje kretanje ukupne industrijske proizvodnje.

Intenzitet tog kretanja određen je, međutim, međusobno bitno različitim tendencijama u sektorima proizvodnje sredstava rada i robe za široku potrošnju. U strojogradnji - grani koja je prethodnih godina bila među najpogođenijima gubitkom eksternih i niskom potražnjom na domaćem tržištu - započinje sredinom 1995. godine rast proizvodnje po stopi 3.4% mjesečno, a prati ga i oživljavanje aktivnosti u brodogradnji po stopi od 2.5%. Kako je i proizvodnja električnih strojeva i aparata kao ključna grana u tom sektoru uspjela zahvaljujući izvozu kontinuirano održavati razinu proizvodnje u 1995. iznad prosjeka iz 1994. godine (unatoč tekućem smanjenju), proizvodnja sredstava rada porasla je tijekom 1995. godine za ukupno 3.7% pa je i njena prosječna razina u toj godini za 4.1% viša nego prethodne godine.

Nasuprot tome, i uz tendenciju povećanja proizvodnje prehrambenih proizvoda, a krajem godine i rasta proizvodnje pića, proizvodnja robe za široku potrošnju smanjivala se tijekom 1995. godine po stopi od 0.6%, tako da je i pored prijenosa njene razine iz 1994. u 1995. godinu od 2.6%, njena međugodišnja razina smanjena za 1.0%. To je prvenstveno rezultat kontinuiranog smanjivanja proizvodnje finalnih proizvoda

od drva (2.1% mjesečno), gotovih tekstilnih proizvoda (1.5%) te kožne obuće i galantrije (3.2%) tijekom cijele 1995. godine, gdje izvoz njihovih proizvoda iako relativno visok a u drvnoj i tekstilnoj industriji i s tendencijom daljnjeg rasta, nije bio dostatan da kompenzira probleme u plasmanu na domaće tržište na kojem jača uvozna konkurencija.

Iako ga se ne može generalizirati, primjer ovih grana ilustrira zapravo osnovnu promjenu makroekonomskih uvjeta u kojima se odvijala industrijska proizvodnja tijekom 1995. u odnosu na uvjete iz 1994. godine. Dok je prethodne godine brza remonetizacija nacionalne ekonomije pri stabilnim cijenama zajedno s rastućim izvozom i komplementarnim djelovanjem uvoza davala opći impuls rastu proizvodnje koji se (posebno u drugom polugodištu) ispoljio u gotovo svim ključnim granama, djelovanje ovih činitelja bilo je tijekom 1995. godine mnogo diferenciranije i u pogledu njihovih međusobnih odnosa i u pogledu parcijalnog utjecaja svakog od njih na kretanje pojedinih segmenata industrijske proizvodnje.

S vrijednošću od 4633 mil. USD (od čega 97% čine industrijski proizvodi) i godišnjim rastom od 8.7%, izvoz roba bio je pri tome onaj globalni činitelj u strukturi agregatne potražnje koji je u 1995. godini izravno doprinosio rastu ili barem nije dominantno inducirao pad proizvodnje niti u jednoj od ključnih industrijskih grana s izuzetkom proizvodnje kožne obuće i galanterije.

Proizvodnja gotovih tekstilnih proizvoda (696 mil. USD), bazna kemija (586), proizvodnja naftnih derivata (350), proizvodnja prehrambenih proizvoda (320), proizvodnja električnih strojeva i aparata (312), prerada kemijskih proizvoda (264), brodogradnja (260) te proizvodnja kožne obuće i galanterije (254) bile su pri tome najveće izvozne grane koje su ostvarile 66% ukupnog robnog izvoza. Dodaju li se tome proizvodnja finalnih proizvoda od drveta (185) i strojogradnja (166), 73% ukupne izvozne ponude bilo je tako u 1995. godini koncentrirano u 10 od ukupno 35 industrijskih grana koje u strukturi industrijske proizvodnje zajedno sudjeluju sa 60%, a izuzmu li se

proizvodnja naftnih derivata i prehrambenih proizvoda kao natprosječno orijentirane prema domaćem tržištu, ostalih 8 grana koje u strukturi proizvodnje sudjeluju sa 40% realiziralo je 59% ukupnog izvoza. U njima, prema podacima za 1994. godinu, prosječna vrijednost izvoza dostiže 57% njihovog ukupnog prihoda što je gotovo tri puta više nego u ostalim granama (22%) determinirajući i prosjek ukupne industrije od 34%.

Tabela 1.

INDUSTRIJA U 1995. GODINI

- indeksi

	PROIZVODNJA				IZVOZ		UVOZ	
	UDIO	1995.	TREND-CIKLUS		UDIO U UKUP.	1995.	UDIO U UKUP.	1995.
		1994.	12.95/12.94.	12.95/φ 95.		1994.		1994.
UKUPNA INDUSTRIJA	100.0	100.3	96.0	98.2	97.1	108.3	89.5	146.8
Sredstva rada	12.9	104.1	103.7	105.3	11.6	102.2	17.5	146.3
Reprodukcijski mat.	47.3	100.1	93.7	95.9	52.7	117.8	55.3	141.8
Široka potrošnja	38.9	99.0	92.9	96.6	35.6	99.4	27.2	145.6
Elektroprivreda	7.9	104.9	110.2	103.1	0.0	48.0	1.1	288.7
Nafta i plin	2.0	105.5	92.7	92.0	0.8	170.8	9.4	148.6
Naftni derivati	3.6	126.9	75.8	80.6	7.6	103.9	0.8	114.4
Metaloprerađ. dj.	4.0	96.8	104.8	105.1	3.2	114.1	4.7	170.4
Strojogradnja	3.3	114.6	125.2	110.4	3.6	106.3	8.9	148.9
Brodogradnja	5.1	100.9	118.9	112.6	5.6	86.0	1.1	394.1
El. strojevi i aparati	5.6	105.8	91.1	96.4	6.7	123.5	10.9	159.0
Bazna kemija	3.7	101.5	93.0	99.8	12.6	172.1	4.8	135.7
Prerada kem. pr.	9.2	100.9	90.5	95.3	5.7	99.5	7.9	162.4
Građevni materijal	4.1	99.6	104.9	105.6	0.9	81.3	0.4	205.8
Piljena građa	1.7	95.5	91.7	100.3	3.2	107.4	0.5	141.1
Final. drvo	5.1	91.0	77.1	87.0	4.0	106.8	1.3	170.5
Prediva i tkanine	2.9	89.7	76.9	85.5	1.9	93.9	1.9	134.1
Tekstilni proizvodi	6.7	94.0	83.9	91.1	15.0	108.9	4.3	122.2
Kožna obuća i gal.	1.8	76.9	67.8	82.0	5.5	82.0	3.3	110.1
Prehramb. proizv.	15.5	104.1	103.1	103.1	6.9	98.8	6.7	151.2
Pića	3.1	100.9	112.0	110.1	1.5	171.4	0.8	99.3
Duhan	2.5	93.1	69.5	66.7	0.5	78.6	0.3	147.3
Grafička djelatnost	2.2	100.8	97.0	100.0	0.2	32.7	0.3	209.9
OSTALE DJELATNOSTI (IZVAN INDUSTRIJE)					2.9	127.3	10.5	120.8

Takva struktura izvoza koja u 1995. godini ne odstupa značajnije od strukture u prethodnoj godini, bez obzira na divergentne kratkoročne tendencije u kretanju proizvodnje, u

suštini je samo odraz strukture i razine sadašnje proizvodnje čiji su ukupni kapaciteti bili dimenzionirani za mnogo veće, platežno sposobnije i zaštićenije domaće tržište te za znatno rasprostranjenije veze sa svjetskim tržištem, a na čije današnje korištenje se parcijalno različitim intenzitetom ispoljila cjelina zbivanja ne samo na području Hrvatske i njene okoline, već i u svjetskim razmjerima tijekom proteklih pet godina. U uvjetima općeg pada i proizvodnje i izvoza u tom razdoblju, taj je pad bio daleko manje izražen u granama koje su relativno više plasirale svoje proizvode na tržišta na koja su navedena zbivanja producirala manje negativni utjecaj u smislu njihovog relativnog zatvaranja prema Hrvatskoj, što se izravno odrazilo i na strukturu izvozne ponude.

Izraz toga je i visoka regionalna koncentracija potražnje za hrvatskim proizvodima gdje samo 4 zemlje i to Italija (1098 mil. USD), Njemačka (997), Slovenija (608) te Bosna i Hercegovina (383) apsorbiraju 67% ukupnog robnog izvoza hrvatske privrede, a još tri zemlje Austrija (200), Rusija (152) i Francuska (110) daljnjih 10% tog izvoza. Struktura njihove potražnje i stanje konkurencije na njihovim tržištima logično time determiniraju i sadašnju strukturu hrvatskog izvoza, a preko njega djelomično i strukturu te razinu proizvodnje.

Istodobno, zadržavši tijekom cijele 1995. godine povećanu razinu iz posljednjeg tromjesečja prethodne godine, uvoz roba dostigao je vrijednost od 7510 mil. USD i za 43.6% je veći nego u 1994. godini. U njegovoj granskoj strukturi dominiraju: električni strojevi i aparati (816 mil. USD), nafta i plin (709), strojogradnja (666), prerada kemijskih proizvoda (594), prometna sredstva (522), proizvodnja prehrambenih proizvoda (500), bazna kemija (358), metaloprerađivačka djelatnost (350) i proizvodnja gotovih tekstilnih proizvoda (324), na koje zajedno s uvozom poljoprivrednih proizvoda (344) otpada 69% ukupnog uvoza, dok daljnjih 6% čine uvoz proizvoda industrije papira (231) i crne metalurgije (208 mil. USD). Sukladno takvoj granskoj strukturi uvoza te općem stupnju regionalne disperzije ukupne vanjskotrgovinske razmjene, 7 zemalja koje su najveći uvoznici

hrvatskih proizvoda ujedno svojim izvozom (4600 mil. USD) učestvuju i sa 61% u strukturi hrvatskog uvoza (68% bez uvoza nafte), a zajedno s uvozom iz Velike Britanije (455) taj se udio povećava na 67% (74% bez uvoza nafte).

Tabela 2.

**ROBNA RAZMJENA S INOZEMSTVOM
U 1995. GODINI**

- mil. USD

	IZVOZ		UVOZ		SALDO	INDEKS 1995/94.	
	Iznos	Udio	Iznos	Udio		IZVOZ	UVOZ
UKUPNO	4633	100.0	7510	100.0	-2877	108.7	143.6
EUROPSKA UNIJA	2672	57.7	4664	62.1	-1992	105.6	150.6
- Italija	1098	23.7	1366	18.2	-268	120.7	137.3
- Njemačka	997	21.5	1509	20.1	-512	105.9	136.0
EFTA	59	1.3	219	2.9	-160	90.6	195.8
ZEMLJE BIVŠE JUGOSLAVIJE	1061	22.9	850	11.3	211	109.6	148.5
- Slovenija	608	13.1	805	10.7	-197	109.3	148.8
ZEMLJE BIVŠEG SSSR-a	185	4.0	224	3.0	-39	105.5	88.1
ZEMLJE ISTOČNE EUROPE	229	4.9	473	6.3	-244	119.0	152.6
OSTALE ZEMLJE	427	9.2	1080	14.4	-653	129.7	122.0

Tabela 3.

**PLATNA BILANCA U RAZDOBLJU
SIJEČANJ-RUJAN 1995.**

- u mil. USD

	PRIMICI	IZDACI	SALDO	INDEKSI (1995/94)		
				PRIMICI	IZDACI	SALDO
A. TEKUĆE TRANSAKCIJE	6188	7417	-1230	119.6	159.6	-234.3
1. Robe	3542	5693	-2150	121.2	173.4	597.2
2. Usluge	1962	1436	525	111.6	129.5	80.8
3. Dohoci	118	167	-49	196.7	109.2	52.7
4. Transferi	566	121	445	131.6	118.6	135.7
B. FINANCIJSKE TRANSAKCIJE	1042	303	738	243.8	137.1	356.5
1. Izravne investicije	56	-	56	84.8	-	84.8
2. Ostale investicije	985	303	682	272.1	137.1	483.7
C. DEVIZNE REZERVE*	-	539	-539	-	99.1	99.1
D. NETO GREŠKE I PROPUSI	1031	-	1031	-	-	-548.4

* (-) znači povećanje

Tako je, uz relativno visoku gransku i još izraženiju regionalnu koncentraciju izvoza i uvoza, formiran tijekom 1995. godine deficit u robnoj razmjeni s inozemstvom od 2877 mil. USD koji je - pri bitno neizmijenjenoj razini domaće proizvodnje - tri puta veći nego u 1994. godini (969 mil. USD). Prisutan u razmjeni sa svim najvećim vanjskotrgovinskim partnerima osim zemalja bivše Jugoslavije (zahvaljujući neto izvozu u Bosnu i Hercegovinu) te uz prosječan stupanj pokrivenosti uvoza izvozom od 61.7%, on je prvenstveno koncentriran u 8 industrijskih grana: proizvodnja nafte i plina (671 mil. USD), električni strojevi i aparati (504), strojogradnja (500), prometna sredstva (450), prerada kemijskih proizvoda (330), metaloprerađivačka djelatnost (202), prehrambena industrija (180) i crna metalurgija (160) te u poljoprivredi (241), čiji zbirni deficit iznosi u 1995. godini 3238 mil. USD i za 81% je veći nego u prethodnoj godini (1785 mil. USD).

Oko 32% tog deficita (1044 mil. USD) pokriveno je na razini ukupne robne razmjene suficitom ostvarenim u razmjeni gotovih tekstilnih proizvoda (372), naftnih derivata (292), proizvoda brodogradnje (178), piljene građe i ploča (111) i finalnih proizvoda od drva (91), ali je i suficit u tim granama za 11% manji od ostvarenog u 1994. godini, uz istodobno uravnoteženje izvoza i uvoza kožne obuće i glanterije koja je u prethodnoj godini ostvarila suficit od 89 mil. USD.

Isključi li se iz razmatranja kompleks naftne industrije, gdje je povećanje ukupnog deficita sa 168 mil. USD u 1994. na 379 mil. USD u 1995. godini rezultat specifičnim razlozima motiviranog povećanja potrošnje naftnih derivata u zemlji, smanjenje suficita ili povećanje deficita u razmjeni proizvoda većine ostalih ključnih grana hrvatske industrije ostvareno je u 1995. godini prvenstveno po osnovi visokog povećanja uvoza pri rastu ili barem ne pri signifikantnom padu njihovog izvoza. Dijelom je to indikator određene komplementarnosti uvoza s domaćom proizvodnjom i izvozom, posebno na sektoru opreme (čiji je deficit od 775 mil. USD dvostruko veći nego u 1994. godini) i koji se može tumačiti postupnim jačanjem investicijske aktivnosti

u zemlji, ali dijelom nesumnjivo predstavlja i činitelj zaošttravanja uvozne konkurencije koji direktno ili indirektno ograničava mogućnosti plasmana proizvoda (prije svega na sektoru robe za široku potrošnju) na domaće tržište.

Osnovni okviri kretanja na tom tržištu bili su pak - i u realnoj i u monetarnoj sferi značajno determinirani ukupnošću odnosa s inozemstvom kao i antiinflacijskim opredjeljenjima ekonomske politike u pogledu prenošenja efekata tih odnosa na unutrašnje privredne tokove. Visok deficit u robnoj razmjeni i slabiji rezultati u turizmu rezultirali su, naime, u razdoblju siječanj-listopad 1995. godine (prema prethodnim podacima) deficitom u razmjeni roba i usluga s inozemstvom u iznosu od 1890 mil. USD što približno odgovara vrijednosti od 13% bruto domaćeg proizvoda, povećavajući za taj iznos razinu agregatne ponude iznad domaće proizvodnje. Oko četvrtina tog deficita bila je pritom financirana pozitivnim saldom tekućih transfera i dohodaka, tako da je ukupni deficit tekućih transakcija platne bilance dostigao u tom razdoblju iznos od 1431 mil. USD, predstavljajući priliv realne inozemne akumulacije na razini od oko 10% bruto domaćeg proizvoda. Istodobno, u uvjetima odgode plaćanja dijela inozemnih kredita, povećanog korištenja komercijalnih robnih kredita i povećanja priliva po drugim osnovama, ostvaren je ukupni suficit u financijskim transakcijama u iznosu od 1931 mil. USD, tako da su unatoč visokom deficitu tekućih transakcija, devizne rezerve centralne banke porasle u tom razdoblju za 500 mil. USD. Na toj su razini približno ostale i do kraja prosinca (493) i u odnosu na kraj 1994. godine povećane su za 35.1%. Time su ekonomski odnosi s inozemstvom, pored utjecaja na povećanje agregatne ponude, predstavljali i realnu osnovu kreiranja domaćeg novca.

Tabela 4.

NETO DOMAĆA AKTIVA BANKARSKOG SUSTAVA

- mil. kuna

	12.1993.	12.1994.	12.1995.	I N D E K S I	
				1994/93.	1995/94.
1. GOTOV NOVAC	1367	2658	3365	194.4	126.6
2. DEPOZITNI NOVAC	1772	4015	4905	226.6	122.2
I. NOVČANA MASA (M1)	3139	6673	8270	212.6	123.9
3. OROČENI DEPOZITI	1984	3103	3645	156.4	117.5
II. UKUPNI KUNSKI DEPOZITI (M2)	5123	9776	11915	190.8	121.9
4. DEVIZNI DEPOZITI	5711	9174	14479	160.6	157.8
III. UKUPNA LIKVIDNA SREDSTVA (M3)	10834	18950	26394	174.9	139.3
5. NETO INOZEMNA PASIVA (-)	5219	7493	9042	146.1	120.7
IV. NETO DOMAĆA AKTIVA	5615	11457	17352	204.0	151.5
Struktura (u %)					
1. GOTOV NOVAC	12.6	14.0	12.7		
2. DEPOZITNI NOVAC	16.4	21.2	18.6		
I. M1	29.0	35.2	31.3		
3. OROČENI DEPOZITI	18.3	16.4	13.8		
II. M2	47.3	51.6	45.1		
4. DEVIZNI DEPOZITI	52.7	48.4	54.9		
III. M3	100.0	100.0	100.0		
5. NETO INOZEMNA PASIVA (-)	48.2	39.5	34.3		
6. NETO DOMAĆA AKTIVA	51.8	60.5	65.7		

Sukladno tome, količina primarnog novca povećana je tijekom 1995. godine za oko 2 mlrd. kuna ili za 42.1% u okviru čega je (uz pojačanu politiku sterilizacije kroz rast depozita poslovnih kod centralne banke za 68.3%) gotov novac u opticaju povećan za 707 mil. kuna ili za 26.6%. Uz istodobni rast depozitnog novca za 22.2%, time je i novčana masa porasla za 1597 mil. kuna ili za 23.9%, pri čemu se njene unutargodišnje sezonske tendencije podudaraju s tendencijama u kretanju deviznih rezervi: do rujna novčana masa realno raste po trendnoj stopi od 2.0% da bi se u posljednjem tromjesečju smanjivala po stopi od 0.9%. Usporedo s takvim kretanjem deviznih rezervi centralne banke i iz toga proizlazećeg kreiranja domaćeg novca, otplatom anuiteta po osnovi stare devizne štednje i rastom štednje u devizama povećana su tijekom 1995. godine i devizna sredstva u poslovnim bankama za 467 mil. USD, što je u ukupnosti rezultiralo porastom kunske protuvrijednosti deviznih depozita za 57.8% i povećanjem

njihovog udjela u strukturi ukupnih likvidnih sredstava sa 48.4% krajem 1994. na 54.9% u prosincu 1995. godine, u kojim uvjetima su ta sredstva porasla tijekom 1995. godine za 39.3%.

Takvi globalni odnosi između deficita u tekućim transakcijama platne bilance, rasta deviznih rezervi i ukupnih deviznih sredstava te rasta novčane mase, primarno su se u 1995. godini odrazili na održavanje relativne stabilnosti tečaja i cijena. Tečaj kune prema DEM kao vodećoj valuti nominalno je tako deprecirao za 2.0% dok su cijene na malo porasle za 3.7%, a cijene proizvođača industrijskih proizvoda za samo 1.6% što je kao tendencija nastavljeno i u siječnju 1996. godine (nominalna deprecijacija tečaja za 0.1% uz inflaciju od 0.2%), označavajući sada već 27-mjesečni kontinuitet vrlo niske inflacije.

Međutim, postoje naravno bitne razlike između inicijalnog uspostavljanja stabilnosti cijena na prijelazu iz 1993. u 1994. godinu i održavanja te stabilnosti krajem 1995. godine. Dok je, uz sve ostale različite uvjete, prvo ostvareno u uvjetima visoke prethodne demonetizacije nacionalne valute i niske razine dohodaka, sadašnja stabilnost održava se u uvjetima u međuvremenu realno povećane količine domaćeg novca za 150% i dohodaka za 50% pri istodobno bitno neizmijenjenoj razini proizvodnje mjerene fizičkim pokazateljima. Činitelji koji povezuju dvije tako različite situacije su upravo rastući deficit u razmjeni roba i usluga s inozemstvom, načini njegovog financiranja i restriktivniji pristup kreiranju domaćeg novca od mogućnosti koje za to pruža prirast deviznih rezervi i ukupnih deviznih sredstava u nacionalnoj ekonomiji.

Sukladno tome, usporavanjem prirasta monetarnih agregata zaustavlja se početkom 1995. godine i dotadašnja tendencija brzog rasta domaće efektivne potražnje na razini za 19.1% većoj od prosjeka iz 1994. godine, da bi nakon toga uslijedio njen pad koji traje sve do kolovoza po trendnoj stopi od 0.2% mjesečno i koji je kao smjer kretanja karakterističan za sve tri njene sastavne komponente. Uz monetarne razloge, odnosno probleme u alokaciji i upotrebi novca koji su se snažnije ispoljili

usporedo s usporavanjem njegovog prirasta, na takvo kretanje domaće potražnje prvenstveno su utjecali izostanak uobičajenog sezonskog povećanja potražnje stanovništva za robama i uslugama u vrijeme turističke sezone, problemi u realizaciji predviđenih proračunskih prihoda, te promjene u strukturi raspodjele novčanih sredstava privrede gdje su relativno povećani troškovi rada, te porezi i doprinosi marginalizirali ionako niske isplate za investicije. Situacija se na tom području počinje mijenjati u posljednjem tromjesečju, posebno na sektoru materijalnih rashoda javnog sektora, tako da se prosječna razina domaće agregatne potražnje uspjela u 1995. godini održati na razini s kraja 1994. godine, ali ona, naravno, više nije u globalu mogla davati neposredni impuls povećanju realizacije roba i usluga na domaćem tržištu.

Kako se istodobno povećavao deficit tekućih transakcija platne bilance, a s njime i udio uvoznih proizvoda koji se realiziraju na tom tržištu, pad vrijednosti naplaćenog bruto domaćeg proizvoda bio je u prvih osam mjeseci 1995. godine (2.1% mjesečno) znatno intenzivniji od pada domaće potražnje i nije ga uspio kompenzirati rast ostvaren u posljednja četiri mjeseca, u kojim uvjetima je - pri stagnaciji domaće potražnje - njegova prosječna trendna vrijednost u 1995. za 10.5% niža od razine s kraja 1994. godine, što dinamički odgovara i procjenjenom udjelu deficita tekućih transakcija platne bilance u ukupno ostvarenom bruto domaćem proizvodu. Njegov međugodišnji rast u 1995. u odnosu na 1994. godinu od oko 10% realno, u cijelosti je dakle rezultat prijenosa njegove razine iz 1994. u 1995. godinu uz tendenciju tekućeg smanjivanja tijekom same 1995. godine. Sve to dodatno zaoštrava i situaciju u sferi likvidnosti, čiji odraz je i rast kamatnih stopa na tržištu novca sa 17.8% krajem 1994. na 27.2% krajem 1995. godine.

Tabela 5.

NOVČANI PRIMICI I IZDACI PRIVREDE

	IZNOS (mil. kuna)		STRUKTURA (u %)		INDEKS 1995/1994.
	1994.	1995.	1994.	1995.	
1. PRIMICI IZ REDOVNE DJELATNOSTI	174293	193222	297.1	293.6	110.9
2. MATERIJALNI IZDACI	115630	127408	197.1	193.6	110.2
3. REALIZIRANI BRUTO PROIZVOD (1-2)	58663	65814	100.0	100.0	112.2
4. ISPLATE STANOVNIŠTVU	16884	20093	28.8	30.5	119.0
5. POREZI I DOPRINOSI	25002	28694	42.6	43.6	114.8
6. KAMATE	2766	2834	4.7	4.3	102.5
7. ISPLATE ZA INVESTICIJE	1267	1043	2.2	1.6	82.3
8. OTPLATE KREDITA (NETO)	272	2309	0.5	3.5	848.9
9. PLASMANI SREDSTAVA (NETO)	1960	1820	3.3	2.8	92.9
10. OSTALI IZDACI (NETO)	9558	9518	16.3	14.5	99.6
11. PROMJENA SREDSTAVA NA RAČUNIMA	954	-497	1.6	-0.8	-

Tabela 6.

PRIHODI I RASHODI DRŽAVNOG PRORAČUNA

	IZNOS (mil. kuna)		STRUKTURA (u %)		INDEKSI 1995/1994.
	1994.	1995.	1994.	1995.	
I. UKUPNI PRIHODI	23143	27981	102.4	97.5	120.9
1. TEKUĆI PRIHODI	22789	27287	100.8	95.1	119.7
1.1. POREZNI PRIHODI	22377	26505	99.0	92.4	118.4
- porez na promet i trošarine	14921	17746	66.0	61.8	118.9
- porez na dohodak i dobit	3804	4507	16.8	15.7	118.5
- carine i pristojbe	3487	3939	15.4	13.7	113.0
- ostali porezi	165	313	0.7	1.1	189.7
1.2. NEPOREZNI PRIHODI	411	782	1.8	2.7	190.3
2. KAPITALNI PRIHODI I DOTACIJE	354	694	1.6	2.4	196.0
II. UKUPNI RASHODI	22599	28696	100.0	100.0	127.0
1. TEKUĆI RASHODI	20361	25504	90.1	88.9	125.3
- dobra i usluge	16614	20744	73.5	72.3	124.9
- kamate	1003	1392	4.4	4.9	138.8
- subvencije i transferi	2744	3369	12.1	11.7	122.8
2. KAPITALNI RASHODI	1922	2971	8.5	10.4	154.6
3. NETO POSUDBE	316	221	1.4	0.8	69.9
III. SUFICIT/DEFICIT (I-II)	544	-715	2.4	-2.5	-
1. FINANCIRANO IZ INOZEMSTVA	47	686	0.2	2.4	-
2. FINANCIRANO U ZEMLJI	-591	29	-2.6	0.1	-

Izvor: Ministarstvo financija RH

Tabela 7.

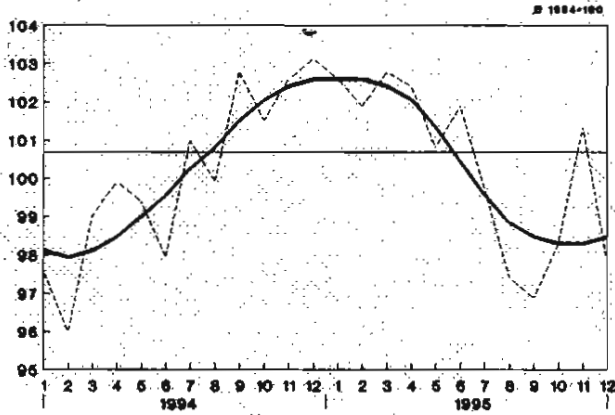
**OSNOVNI POKAZATELJI PRIVREDNIH
KRETANJA U 1995. GODINI**

- Indeksi realne razine

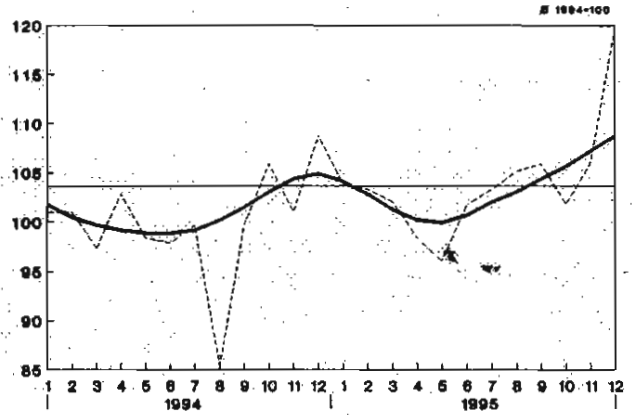
	<u>1993.</u> 1992.	<u>1994.</u> 1993.	<u>I-VI 95.</u> I-VI 94.	<u>XII 95.</u> XII 94.	<u>1995.</u> 1994.
INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA	94.1	97.3	103.9	93.8	100.3
- Sredstva rada	98.1	85.7	101.4	110.8	104.1
- Reprodukcijski materijal	95.1	99.4	105.7	92.3	100.1
- Roba za široku potrošnju	95.2	99.3	102.5	89.1	99.0
ZALIHE GOTOVIH PROIZVODA	101.4	88.5	96.5	98.5	96.2
ZAPOSLLENOST (d.s)	93.7	99.5	96.2	94.8	95.5
- Privreda	92.1	99.3	94.8	93.2	94.0
- Neprivreda	100.1	100.2	101.3	100.3	100.8
IZVOZ ROBA	84.9	109.1	151.7	86.4	108.7
UVOZ ROBA	104.6	112.1	200.6	81.5	143.6
PROMET NA MALO	71.9	113.2	126.9	105.3	112.5
MASA NETO-PLAĆA	80.9	129.5	150.8	118.0	139.6
PRIMANJA STANOVNIŠTVA	78.1	125.9	131.4	111.3	122.3
IZDACI STANOVNIŠTVA	81.1	135.7	136.0	100.2	119.0
ISPLATE ZA INVESTICIJE	68.0	115.2	88.7	59.8	74.9
MATERIJALNI RASHODI JAVNOG SEKTORA	84.4	126.7	124.7	108.9	115.6
CIJENE PROIZVOĐAČA U INDUSTRIJI	1612.4	177.6	100.3	101.6	100.7
CIJENE NA MALO	1617.5	197.6	100.9	103.7	102.0

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

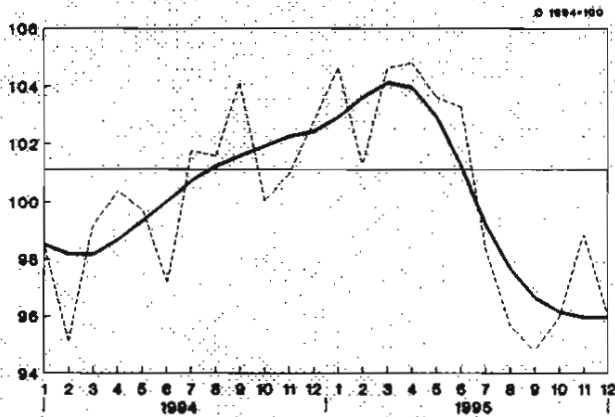
- UKUPNO -

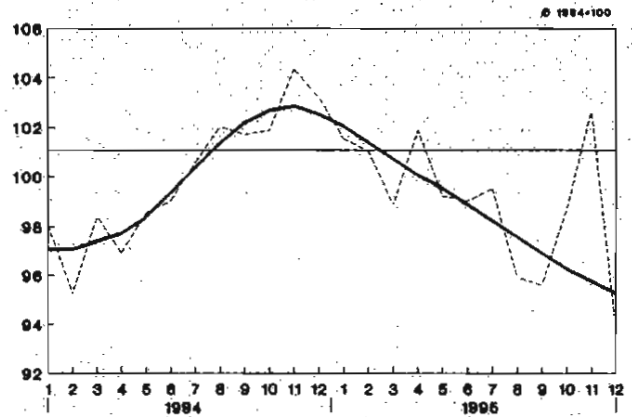
- SREDSTVA RADA -

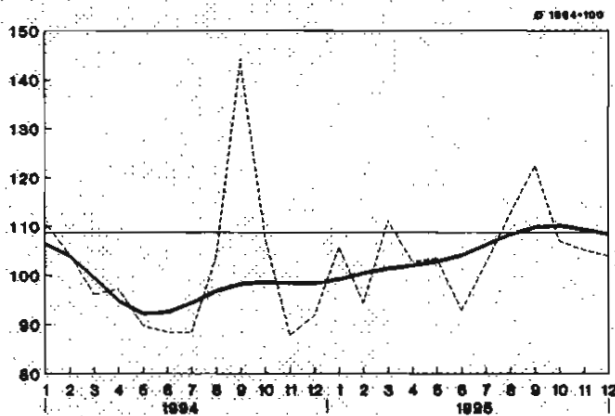
- REPRODUKCIJSKI MATERIJAL -

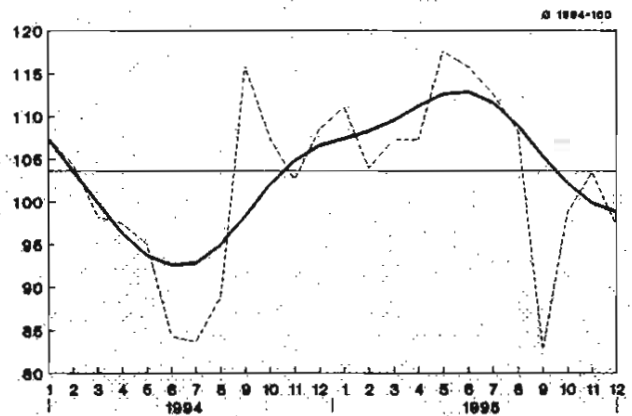
- ROBA ZA ŠIROKU POTROŠNJU -

- ELEKTROPRIVREDA -

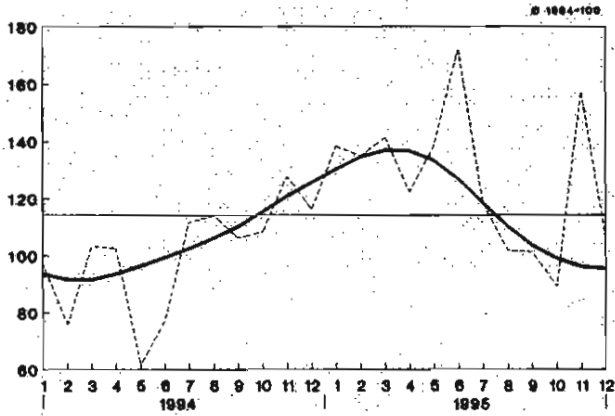
- PROIZVODNJA NAFTE I ZEMNOG PLINA -

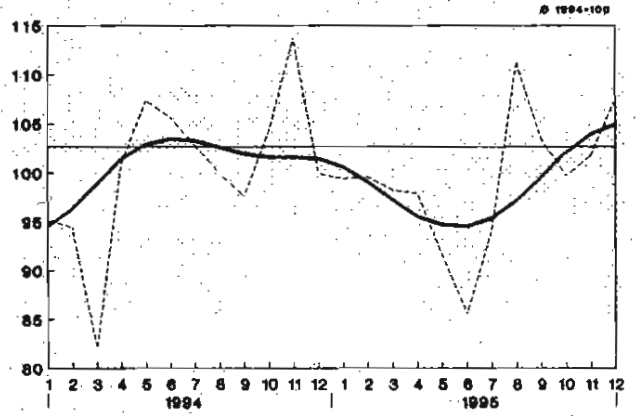
--- DESEZONIRANO — TREND-CIKLUS

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

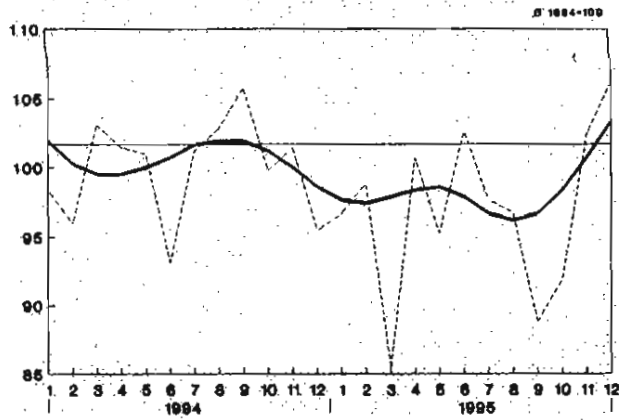
- PROIZVODNJA NAFTNIH DERIVATA -

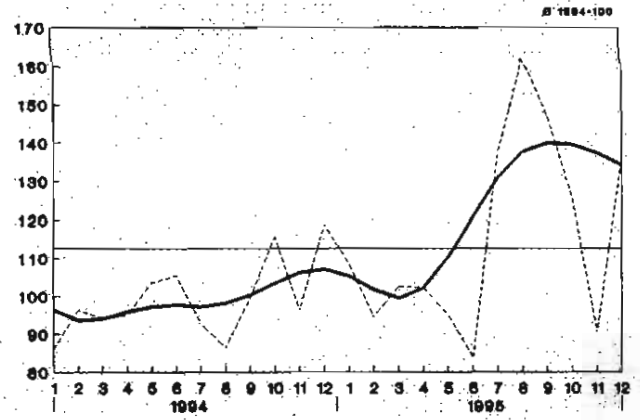
- PRERADA NEMETALNIH MINERALA -

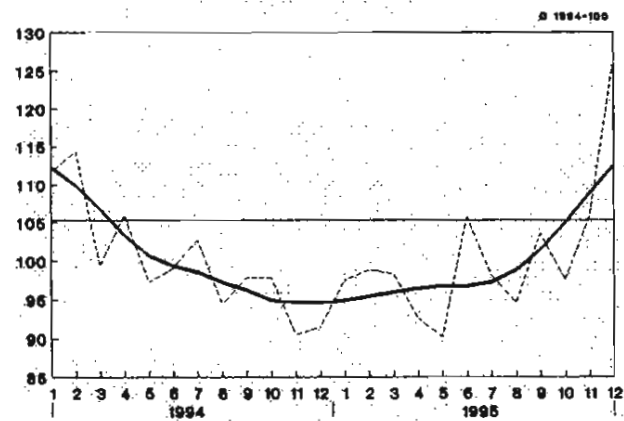
- METALOPRERAĐIVAČKA DJELATNOST -

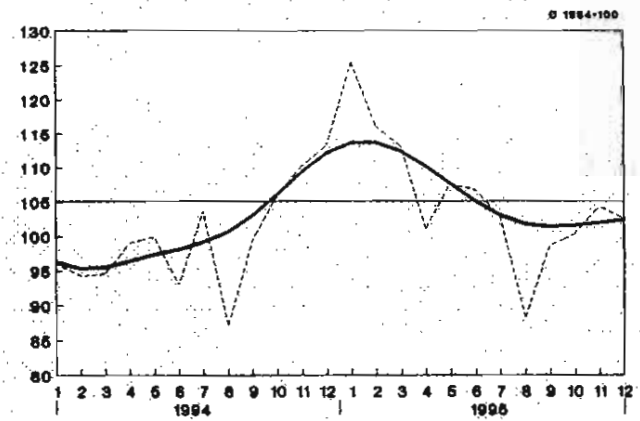
- STROJOGRADNJA -

- BRODOGRADNJA -

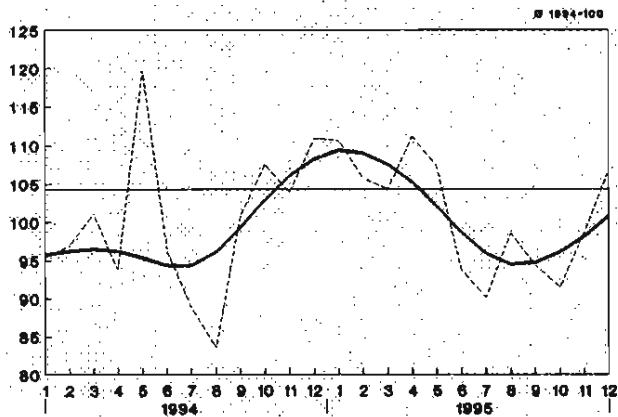
- PROIZVODNJA EL. STROJEVA I APARATA -

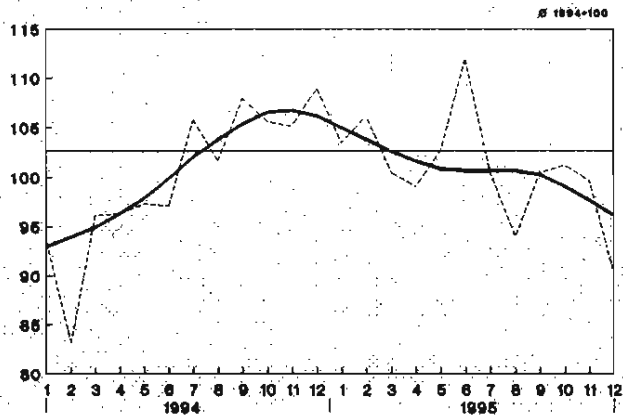
--- DESEZONIRANO — TREND-CIKLUS

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

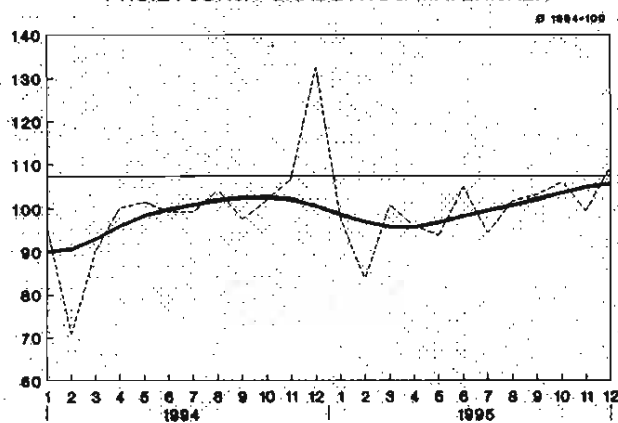
- PROIZV. BAZNIH KEMIJSKIH PROIZVODA -

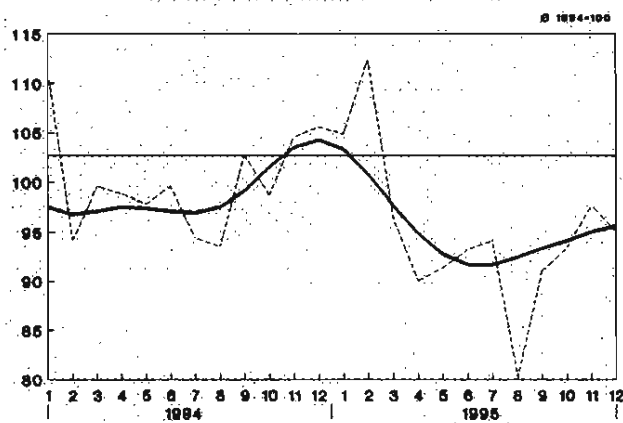
- PRERADA KEMIJSKIH PROIZVODA -

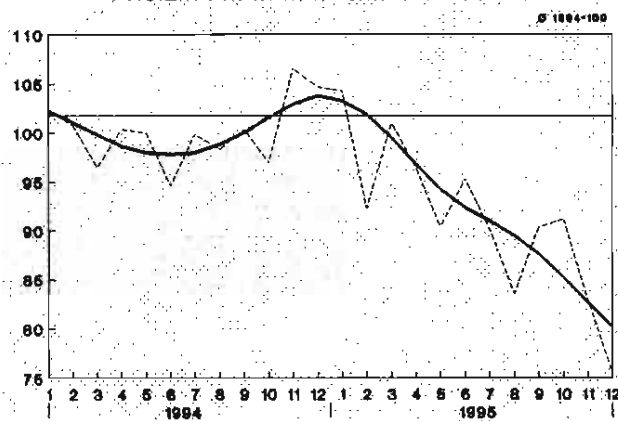
- PROIZVODNJA GRAĐEVNOG MATERIJALA -

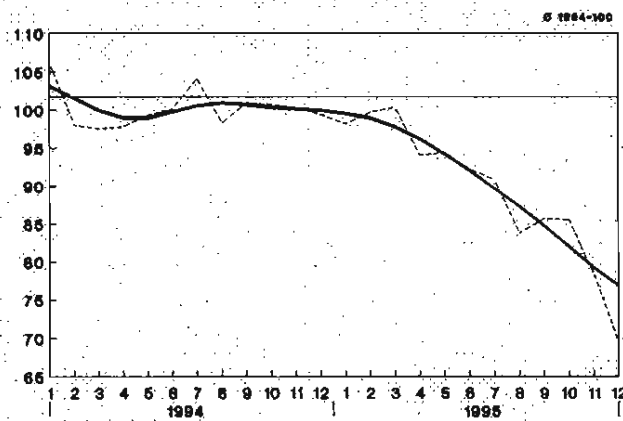
- PROIZVODNJA PILJENE GRAĐE I PLOČA -

- PROIZV. FINALNIH PROIZVODA OD DRVA -

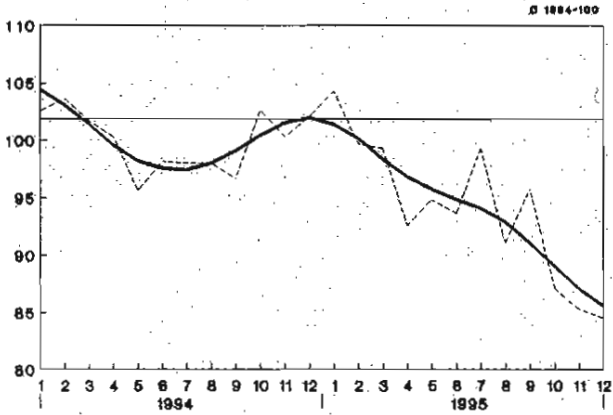
- PROIZV. TEKSTILNIH PREDIVA I TKANINA -

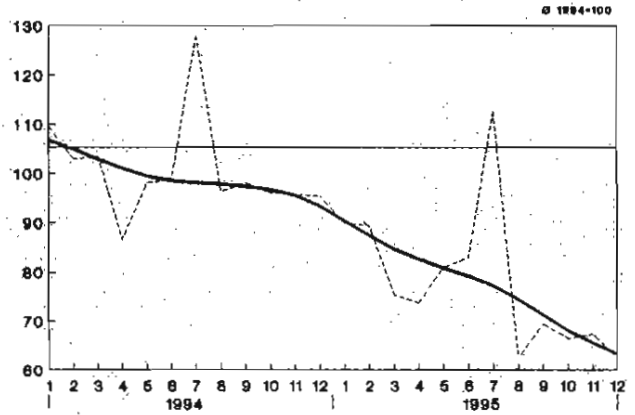
----- DESEZONIRANO ——— TREND-CIKLUS

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA

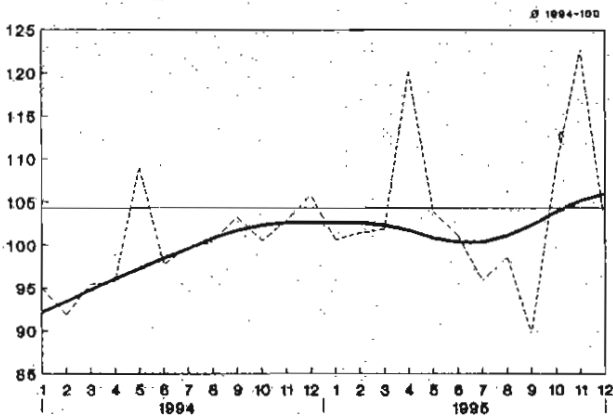
- PROIZV. GOTOVIH TEKSTILNIH PROIZVODA -

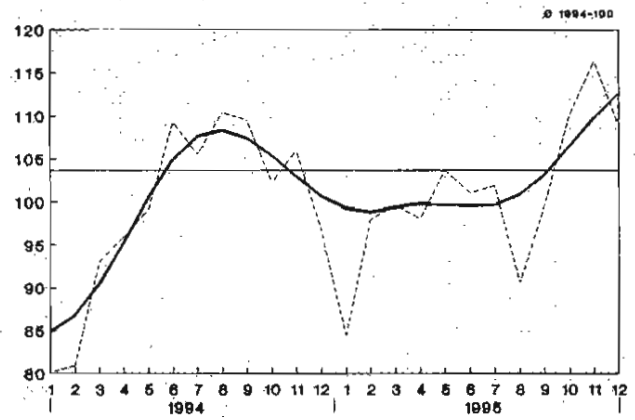
- PROIZV. KOŽNE OBUĆE I GALANTERIJE -

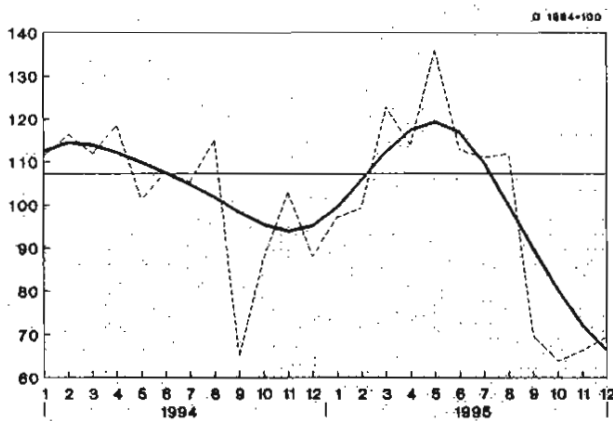
- PROIZVODNJA PREHRAMBENIH PROIZVODA -

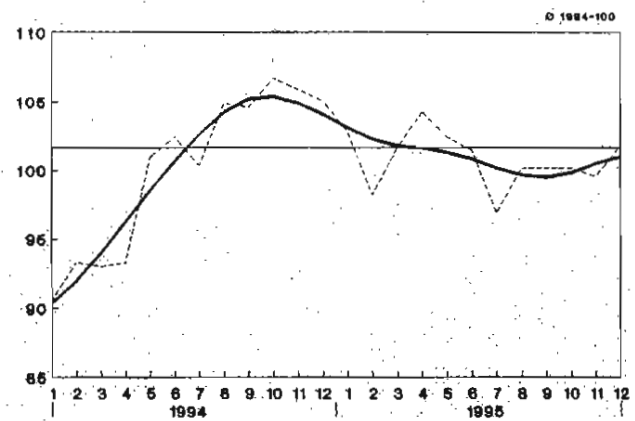
- PROIZVODNJA PIĆA -

- PROIZVODNJA I PRERADA DUHANA -

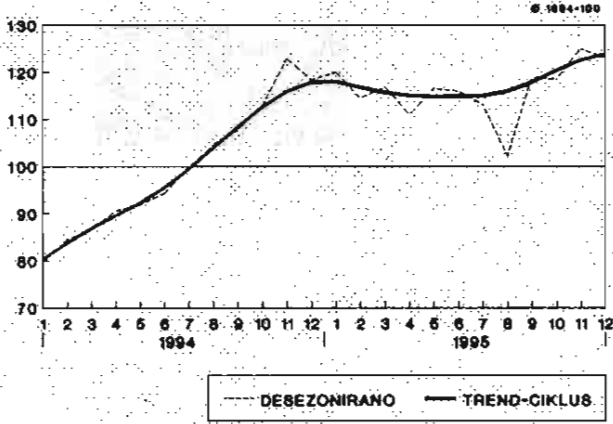

- GRAFIČKA DJELATNOST -

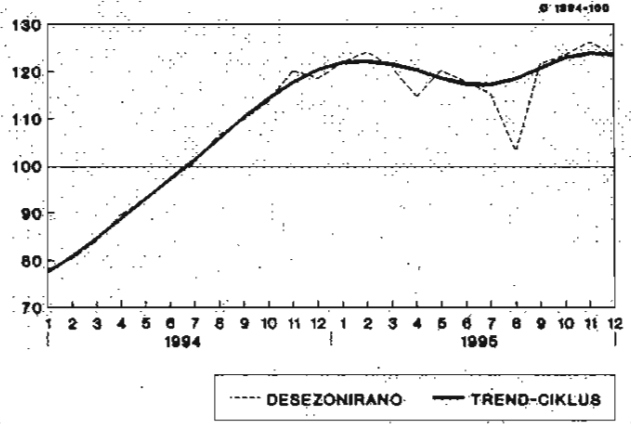

--- DESEZONIRANO — TREND-CIKLUS

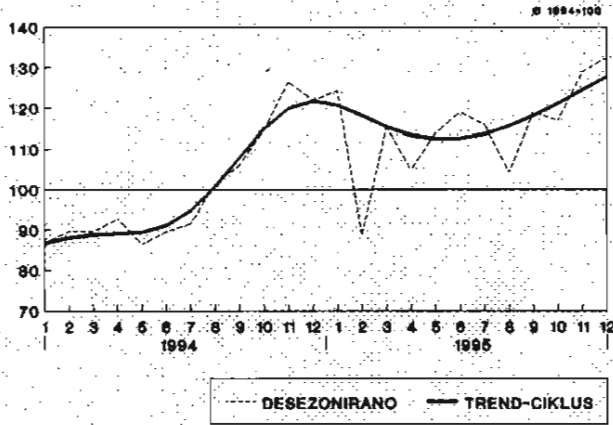
DOMAĆA POTRAŽNJA

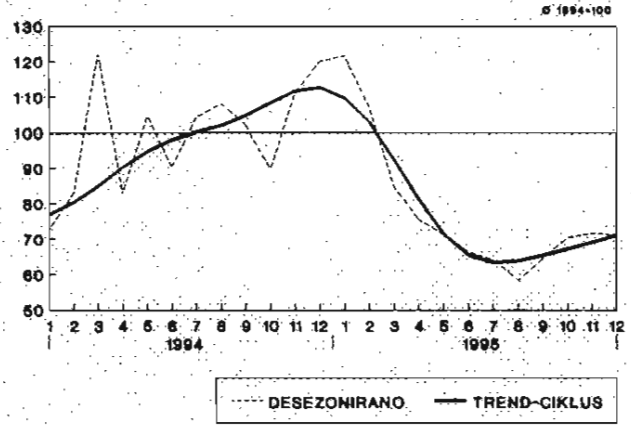
IZDACI STANOVNIŠTVA

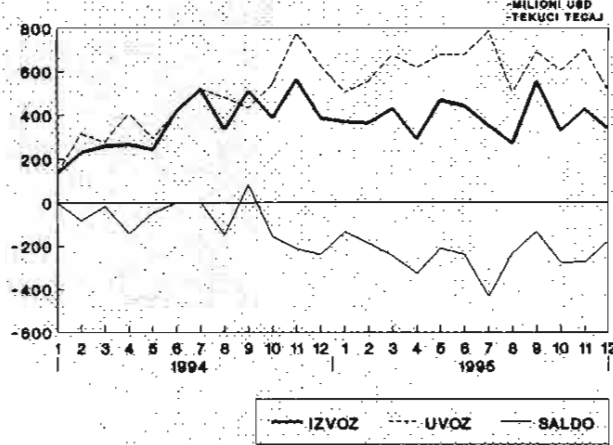
IZDACI JAVNOG SEKTORA

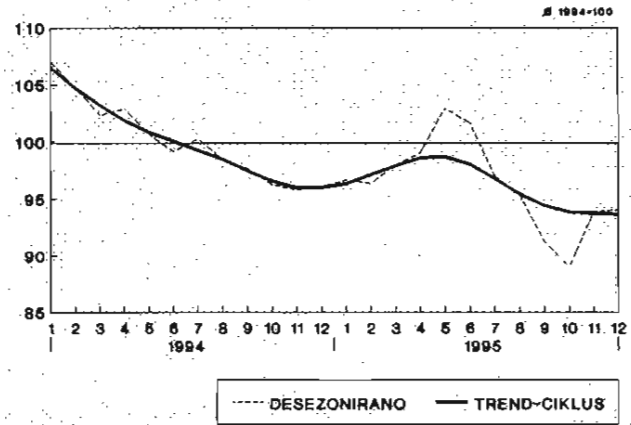
ISPLATE ZA INVESTICIJE

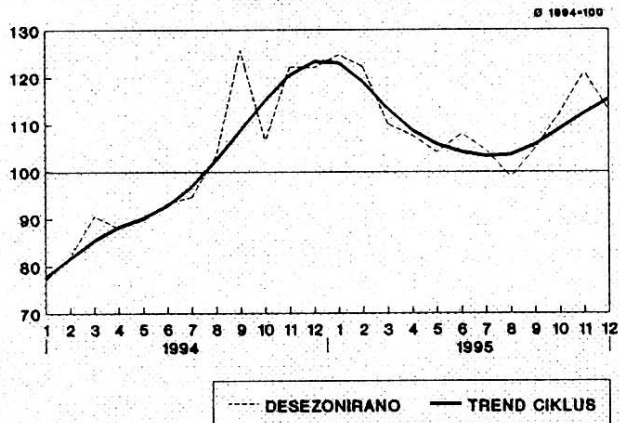
IZVOZ I UVOZ ROBA

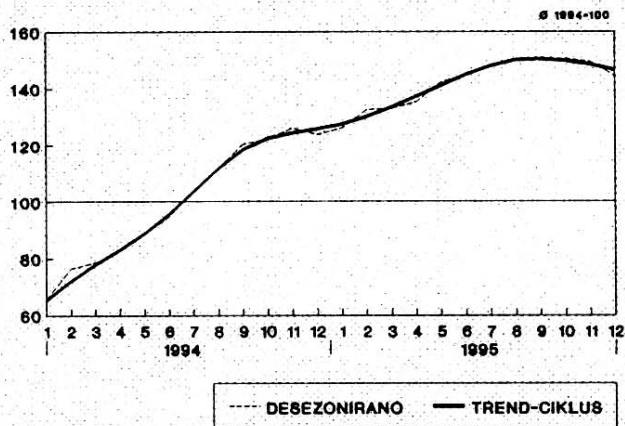
ZALIHE GOTOVH PROIZVODA

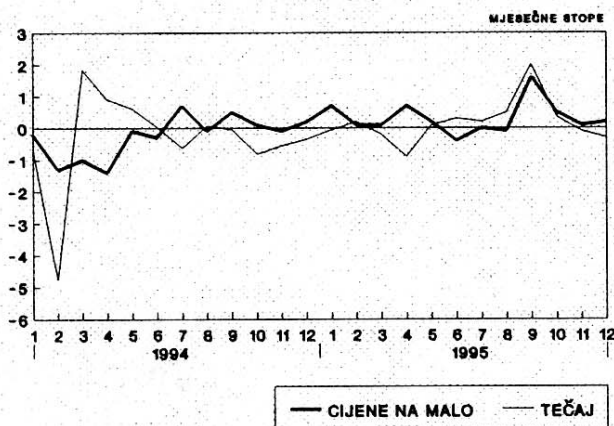
REALIZIRANI BDP

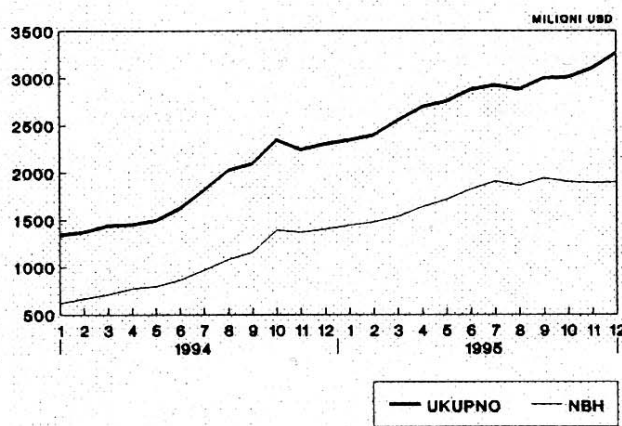
NOVČANA MASA

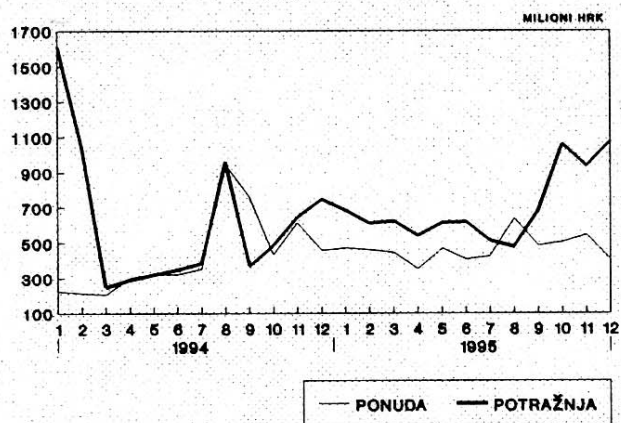
CIJENE I TEČAJ

DEVIZNE REZERVE

TRŽIŠTE NOVCA

KAMATNA STOPA NA TRŽIŠTU

